Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK

LAUSUNTO

13.11.2018

Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Viite HE 138/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiski muiksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 18/2018 vp) täydentämisestä

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 18/2018) täydentämisestä.

SPEK on aikaisemmassa lausunnossaan 15.12.207 luonnoksesta hallituksen esitykseksi (HE luonnos 1.11.2017) kiinnittänyt huomiota erinäisiin seikkoihin. Osa näistä havainnoista on huomioitu nyt käsillä olevassa esityksessä.

Hallituksen esityksessä (HE 138 2018) pelastuslain muutokset on irrotettu maakuntauudistuksesta ja tavoitteena on toteuttaa erinäisiä uudistuksia lakiin, riippumatta siitä, siirtyykö vastuu pelastustoimesta maakunnille vai ei. Esitys on näiltä osin mielestämme perusteltu, ja esitetyt muutokset liittyvät hallitusohjelmatavoitteisiin ja tukevat osaltaan käynnissä olevaa pelastustoimen uudistusprosessia.

Haluamme tässä yhteydessä vielä kiinnittää seuraaviin seikkoihin huomiota:

71 § - 75 § Väestönsuojien rakentamista koskevat säädökset

Väestönsuojien rakentamisvelvoitteen säilyminen on turvallisuusympäristössämme tapahtuneiden muutosten vuoksi perusteltua ja vastaa myös kansalaisten käsityksiä ja odotuksia väestönsuojien rakentamisen tarpeellisuudesta. SPEK:in kuluvana vuonna toteuttaman kyselytutkimuksen mukaan (julkaistaan 12/2018) 72 % kannattaa väestönsuojien rakentamisen jatkamista, vain 8 % vastustaa. Maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksen myötä väestönsuojaa ei lasketa rakennuksen pinta-alaan rakennuslupaa määritettäessä. Tämän on katsottu kompensoivan hyvin rakennuttajalle koituvat kustannukset.

Hallituksen esityksessä esitetään, että väestönsuojien rakentamisvelvoitteen vapautumisesta päättäisi jatkossa rakennusluvan myöntävä viranomainen. Esitys on sinänsä perusteltu ja päätöksentekoa yksinkertaistava. Ongelmia voi kuitenkin aiheuttaa tulkintamahdollisuuksien kasvu sekä tehtyjen päätösten vaikutusten arviointi ja koordinointi. Käytännössä helpotuksia käsittelevien virkamiesten määrä kasvaa merkittävästi, käsittelyjä per henkilö tulisi kuitenkin olemaan vain yksittäisiä. Käsittelylle tulee siksi antaa selkeät ohjeet ja rajat, joilla turvataan yhtäältä rakennuttajien yhdenvertainen asema, toisaalta väestönsuojien rakentamista koskevat valtakunnalliset tavoitteet.

Osoite	Puhelin	Sähköposti	Internet	Y-tunnus
Ratamestarinkatu 11 00520 Helsinki	(09) 476 112	spekinfo@spek.fi	www.spek.fi	0912934-5

99 a § Öljy- ja aluskemikaalivahingon torjuntakustannusten maksaminen

Esitetyssä säädöksessä käsitellään viranomaisille koituvia kustannuksia ja niiden korvaamista. Vapaaehtoisille maksettaviin korvauksiin ei ole otettu kantaa. SPEKin vuonna 2015 tekemän selvityksen (Selvitys vapaaehtoistoiminnan hallinnoinnista öljyvahingon torjunnassa http://www.spek.fi/loader.aspx?id=4af55d81-83cb-4413-9a0a-918f745184da) mukaan vapaaehtoisille maksettaviin korvauksiin ja niiden hallinnointiin liittyy runsaasti tulkinnanvaraisuutta. Koska merellä sekä rannikko- ja maa-alueilla tapahtuvaan öljyntorjuntaan sekä jälkitorjuntaan voidaan olettaa osallistuvan myös vapaaehtoisia, on perusteltua, että laissa otetaan kantaa myös näille toimijoille maksettaviin korvauksiin. Lakiluonnoksessa on myös viitattu 99 a §:n soveltamisesta jälkitorjuntaan 111 a §. Jälkitorjunnassa vapaaehtoisten toiminta on ensi arvoisen tärkeää ja tähän liittyen käytäntöjä on syytä selkiyttää ja täsmentää.

Esitämme, että vapaaehtoisten käytöstä öljyntorjuntaan sekä heille maksettavista korvauksista että kuulumisesta tapaturmakorvausten piiriin säädettäisiin erikseen sisäministeriön asetuksella. Asetuksen tulisi vastata voimassa olevan Öljyvahinkojen torjuntalain (1673/2009) 36 § ja 37 §:ssä käytettyä määritelmää: ”torjuntaviranomaisen tehtävään hyväksymänä osallistunut vapaaehtoisena..”

Esityksenä perusteluina on em. todettu käytäntöjen puuttuminen sekä se, että laajamittaisessa öljyvahingon torjunnassa puhutaan sadoista, kenties jopa tuhansista vapaaehtoisista ja heidän toimintansa hallinnoinnista ja organisoinnista.

Laki Pelastusopistosta annetun lain 2 § muuttamisesta

SPEKin käsityksen mukaan ehdotetun 2 §:n toisen momentin kohdan 3 osalta opetussuunnitelman perusteiden laatimisen tulee lähtökohtaisesti olla viranomaistehtävä, josta vastuu sopii hyvin Pelastusopiston tehtäviin. Sivutoimisen ja sopimushenkilöstön koulutuksen vastuun osoittaminen Pelastusopiston tehtäväksi tuo synergiaetuja mm. suhteessa pelastajatutkintoon tähtäävän koulutuksen kanssa. Opetussuunnitelman ja opetusaineistojen ja niitä tukevien muiden tehtävien hoitoon on kuitenkin turvattava riittävät resurssit.

Esitettyä aineistotuotannon ja kouluttajakoulutuksen keskittämistä Pelastusopistolle ei sitä vastoin voi pitää perusteltuna. Vaarana on, että keskittämisellä kavennetaan tarpeettomasti nykyistä laaja-alaista yhteistyötä ja toimijalähtöisyyttä. Aineistotuotanto ja kouluttajakoulutus tulisi siksi säilyttää vapaana toimintana, mutta aineistojen hyväksyntä jäisi Pelastusopiston vastuulle. Aineistoa tuottavat tällä hetkellä useat eri tahot. Muun muassa laitteistojen valmistajat ovat alkaneet tuottaa koulutusaineistoja omien laitteistojensa käytön oppimiseksi. Lisäksi eri alueilla on omia, aluekohtaisia erityistarpeita, joiden edellyttämien aineistojen keskitetty tuotanto ei ole tarkoituksenmukaista.

Kouluttajien pedagogisten taitojen kehittämiseksi on olemassa useita eri tahojen tarjoamia koulutusohjelmia. Koulutuksen hallinnointiin liittyvä koulutus tulisi sisällyttää koulutuksen järjestäjän tehtäviin. Koulutuksen järjestäjinä toimivat tällä hetkellä useat eri tahot: Pelastuslaitokset, pelastusliitot, ammatilliset aikuisoppilaitokset ja puolustusvoimat. Pelastusopiston tehtävänä tulisi olla kouluttajille asetettavien pätevyysvaatimuksien määrittely.

SPEK esittää, että 2 § lisättäisiin toteamus yhteistoiminnasta mm. opetussuunnitelmien laadinnassa sekä opetuksen järjestämisessä. Esimerkiksi sopimushenkilöstön opetussuunnitelma kehittämistä varten olisi hyvä asettaa erillinen työryhmä, jonka tehtävänä on arvioida osaamistarpeita, koulutuksen laatua sekä ennakoida tulevaa kehitystä ja tarpeita. Näin turvattaisiin koko alan riittävän laaja-alainen asiantuntemus ja sopimusyhteisöjen osallisuus. Samalla myös koko alan osaamis- ja muu resurssi. Pe-

lastusopistolle tulisi lisäksi antaa valtuudet sopia alan peruskoulutuksen järjestämisestä yhteistoiminnassa yksittäisen pelastustoimen alueella. Näin alueelliset erityispiirteet voitaisiin ottaa riittävästi huomioon jo peruskoulutuksessa.

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö

Marko Hasari
toimitusjohtaja

Karim Peltonen
johtaja

Osoite	Puhelin	Sähköposti	Internet	Y-tunnus
Ratamestarinkatu 11 00520 Helsinki	(09) 476 112	spekinfo@spek.fi	www.spek.fi	0912934-5